

MÜFORDÍTÓKRÓL

Irta: BÁN OSZKÁR

A versfordítás a legnehezebb feladat, amire egy író vállalkozhat. A fordító maga is költő legyen, ismerje a verselés minden csinját-binját és tudjon lelkiismeretes munkát, hűséges, alázatos munkát végezni. A világirodalom legtöbb klaszikus és modern költője olvasható gyakran az eredetivel vetélkedő kiténő magyar fordításban.

Bán Oszkár

a következők: Löw Vilmos, Watson Kirkconnell, Nyerges Antal és Grosz József, aki W. Arthur Boggs portlandi (Wash.) egyetemi tanár közreműködésével végezte munkáját.

Tévhiten alapszik az a vélemény, hogy magyar verseket nem lehet jól lefordítani angolra, mert a magyar nyelv nincs rokonságban az angollal. Ha alapos volna ez az elgondolás, akkor éppen olyan lehetetlen volna jól lefordítani Poe "A holló"-ját magyarra mint — mondjuk — Vörösmarty "Szózat"-át angolra. A tény az, hogy "A holló"-nak közel 20 magyar fordítása van, többek között Kosztolányi Dezső, Babits Mihály és Tóth Árpád. Ezek a fordítók maguk is költők — nagy költők — és át tudják költeni magyar nyelvre Poe versét, amely az ő fordításukban sokszor úgy hangzik mintha eredeti magyar volna. Megjegyzést kíván az, hogy az ebben az írásban tárgyalt Amerikában működő versfordítók fordításai között van nem egy értékes mű. A Grósz-Boggs fordítások gyakran elkapják és megörzik angolban egyes magyar versek hangulatát. A másik három fordító az eredetihez való hűséget teszi munkája leg-

fontosabb rendeltetésévé, de sajnos a fordításokban sok az értelem zavaró hiba. A fordítók sokszor megváltoztatják az eredeti verssor jelentését, hogy elfogadható rimet kovacsolhassanak.

Csak két módja van magyar versek sikeres angol fordításának. 1. Az angol anyanyelvű költőfordító megtanul vagy tud magyarul — ha történetesen magyar bevándorlók leszármazottja — megérti az eredetit és érti és értelmezni és alkalmazni tudja a magyar verselés strukturáját. Ebben az esetben feltehető az, hogy egy magyar verset át tud költeni angol nyelvre. 2. A másik lehetséges mód az, hogy egy két-vagy-három tagból álló fordító csoport közösen végezné a fordítás munkáját; a csoport harmadik tagja hivatott angol költő volna, aki két fordító-társának gondosan összeállított, de hiányos és nyers verziója alapján átkölné angolra például Ady "Párisban járt az ősz" című versét, egy jó fordításban úgy hangzana, mintha Ady angolul írta volna.

Mindaddig, amíg a magyar versek fordítása valahogy nem így történik, az eredmény csak olyasmí lehet, mint amit egyszer Karinyth Frigyes, a nagy magyar satirikus író produkált tréfás kevel "Műfordítás" című írásában. Karinyth lefordított négy sort egy Ady versből németre, aztán egy kis költői szabadsággal visszafordította a német verziót magyarra. Ezt a szöveget egy másik német fordító meglátta, megkedvelte és megint lefordította németre, amit aztán még egy másik magyar műfordító — végezetül — "leműferdített" magyarra a következő eredménnyel:

A Herz féle szakámban

Sokkal sűrűbb a só.

Mint más hasonló terményekben.

Hidd el, ó nyájas olvasó!